

DEMOGRÁFIAI HELYZETFELTÁRÁS BAG KÖZSÉGBEN

DEMOGRAPHIC SITUATION ANALYSIS IN THE VILLAGE OF BAG

Lőrinc Balázs, egyetemi hallgató, SZIE GTK GVAM

Lőrinc Balázs, student, SZIU

Absztrakt

Tanulmányom Bag község demográfiai helyzetéről, illetve jellemzőiről – Pest megyével összevetve – szolgáltat átfogó képet. Először a népességszám, a természetes szaporodás/fogyás és a vándorlási egyenleg alakulását mutatom be, majd a lakosság nemzetiség szerinti, illetve felekezet szerinti megoszlásáról számolok be. A továbbiakban feltárom a népesség kor szerinti megoszlását, illetve az öregedési indexértékeket, továbbá a 15 évesnél idősebb népesség családi állapot szerinti megoszlásával és a házasságkötések/válások számának változásával foglalkozom. Végül a lakosság iskolai végzettségét és gazdasági aktivitásának jellemzőit mutatom be.

Abstract

This study gives a comprehensive overview of the demographic situation of the village of Bag, compared to Pest County. First, I show the changes in the number of population, its natural increase/decrease and net migration rate, then I demonstrate the distribution of the population based on their nationality (ethnic minorities), and religion. Moreover, I will reveal the age distribution of the population and present the changes in the aging index, furthermore, I deal with the distribution of the population over the age of 15 based on marital status and the number of marriages/divorces. Finally, the characteristics of the population's level of education and economic activity are presented.

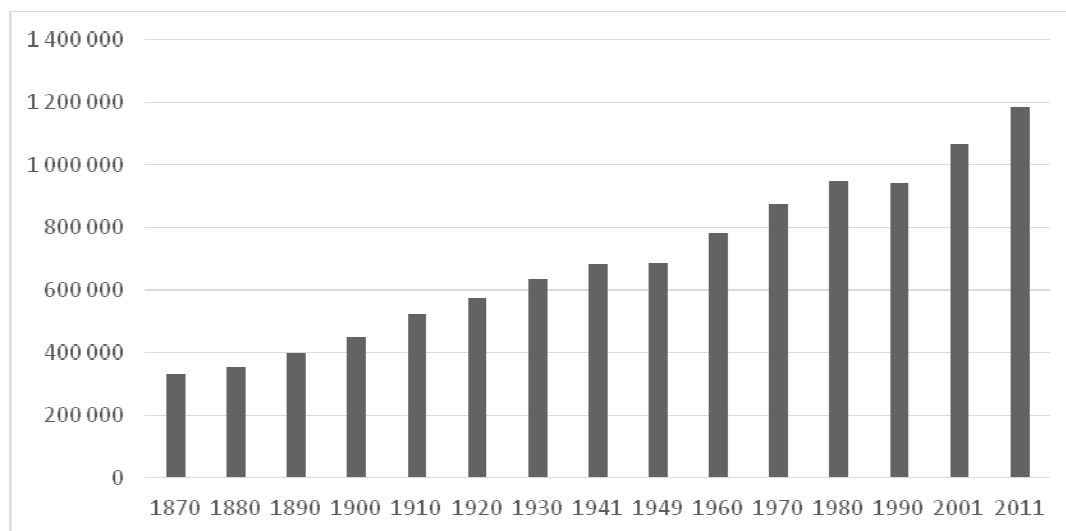
Bevezetés

Tanulmányom célja a település demográfiai, gazdasági helyzetének feltárása. Ehhez adatokat gyűjtöttem hazai területi adatbázisokból. A Központi Statisztikai Hivatal és az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer adatainak segítségével készítettem el az elemzésem, de másodlagos információkat tartalmazó forrásmunkákat is felhasználtam.

Pest megye és Bag népességének vizsgálata

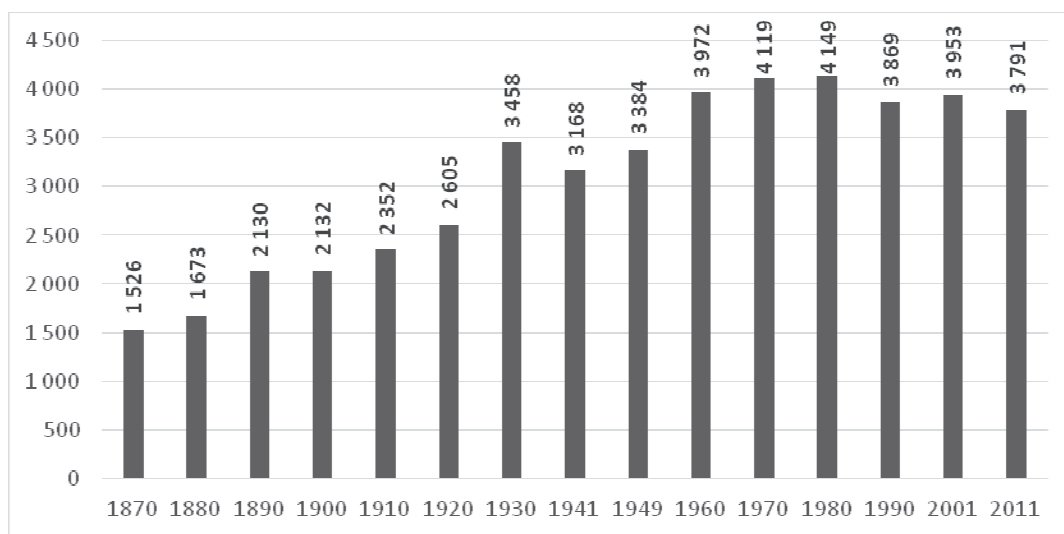
Pest megyében a közel 350 ezer főről 1,2 millió före nőtt a lélekszám 1870 és 2011 között. 1949-ben és 1990-ben tapasztalható némi csökkenés az előző népszámláláshoz képest, de - ezektől eltekintve - folyamatában növekvő lakosságszámról beszélhetünk (1. ábra). Bagon az első hivatalos népszámlálástól számítva 2,5-szeresére nőtt napjainkra a helyi lakosság száma. Ez egyben azt is jelenti, hogy a 19. század végére a falu elhagyta a *kisfalu* méretkategóriát, és belépett a középfalvak csoportjába (átlépte a 2000 fős küszöböt) (Molnár M. 2009). 1980-ban érte el legmagasabb pontját a népességszám görbéje, majd összességében, egy csökkenő tendenciát mutató korszak látható a 2011-es népszámlálásig (2. ábra).

1.ábra: Pest megye lakosságszám-változása 1870-2011 (fő)

Forrás: KSH - Népszámlálás, 2011 adatok alapján saját szerkesztés, 2017

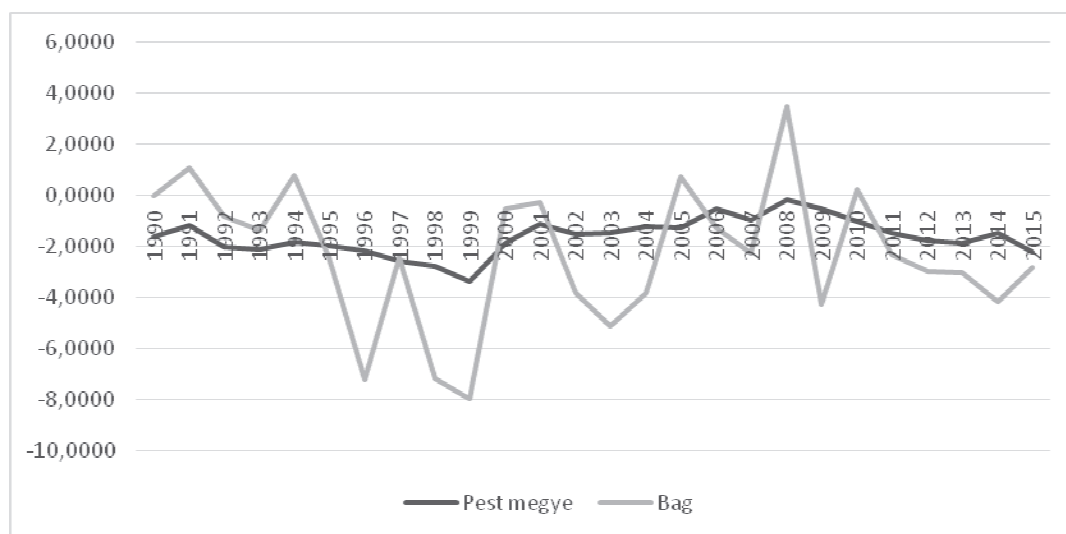
2.ábra: Bag lakosságszám-változása 1870-2011 (fő)

Forrás: KSH - Népszámlálás, 2011 adatok alapján saját szerkesztés, 2017

Ami a természetes szaporodás/fogyás alakulását illeti, a megyei adatok a rendszerváltás után szinte végig nulla közeli állapotot mutatnak, azaz kiegyenlített a természetes szaporodás-fogyás. Egyszer sem látni egyértelmű természetes szaporodást. Bagon szintén természetes fogyás a jellemző 1990-től, ám kivételt képez néhány év nulla közeli értéke, illetve a 2008-as 3,5 ezrelékes érték, ami igen érdekesen hat, hiszen a következő évben hasonló érték mutatkozott csak negatív oldalon. Többségében az a következtetés vonható le, hogy igen erősen érezteti hatását a természetes fogyás (3. ábra).

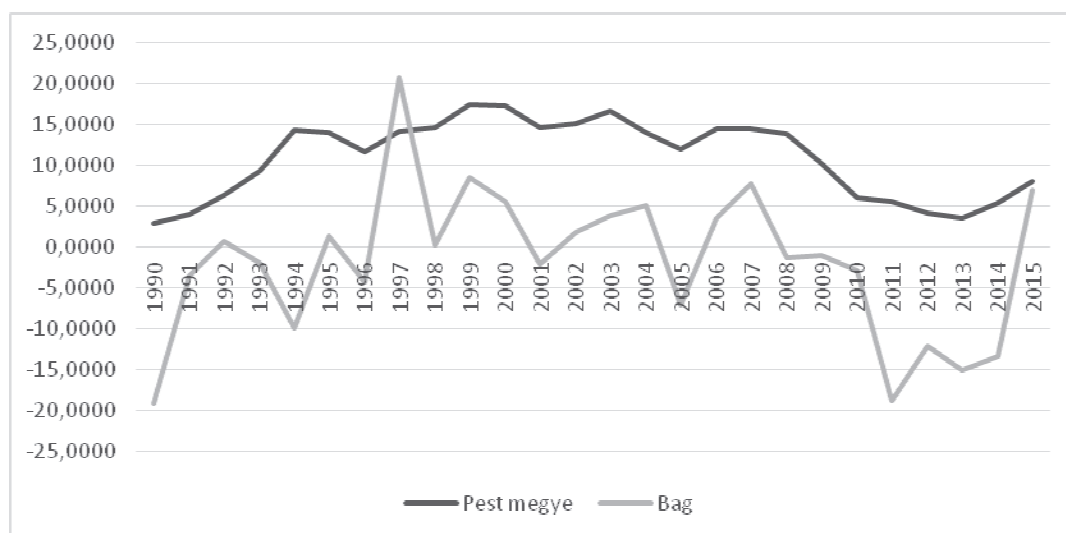
3. ábra: Természetes szaporodás/fogyás, Pest megyében és Bagon 1990-2015 között (‰)

Forrás: KSH-TSTAR adatok alapján saját szerkesztés, 2017

A vándorlási egyenleget bemutató 4. ábrán látható, hogy -20 és +20 ezrelék közt igen nagymértékben változik az oda- és az elvándorlások száma Bagon. A megyét tekintve a rendszerváltást követően sehol sem látni negatív vándorlási egyenleget, azaz végig odavándorlás tapasztalható. Bag tekintetében is igaz ez, különösen 2013-tól. A nagymértékű odavándorlási trendet a főváros közelségével, illetve az olcsó ingatlanárakkal lehet magyarázni (4. ábra). Itt fontos megjegyezni, hogy míg a korai népességyarapodásban a természetes szaporulat volt a meghatározó a faluban, addig a rendszerváltás után egyértelműen a pozitív vándorlási egyenleg volt a fő ok (Molnár M. 2009).

4. ábra: Vándorlási egyenleg, Pest megyében és Bagon 1990-2015 (‰)

Forrás: KSH-TSTAR adatok alapján saját szerkesztés, 2017

Ami a társadalom nemzetiségi és etnikai összetételét illeti, a falu viszonylag homogén. Bagon (akárcsak Pest megyében) döntően magyarnak vallották magukat az itt élők. A bagi és a Pest megyei statisztikák összevetésében a cigányok arányában van jelentős különbség. Bagon Pest

megyéhez viszonyítva háromszor annyian vallották ugyanis magukat cigánynak a településen, mint a megyében (1. táblázat).

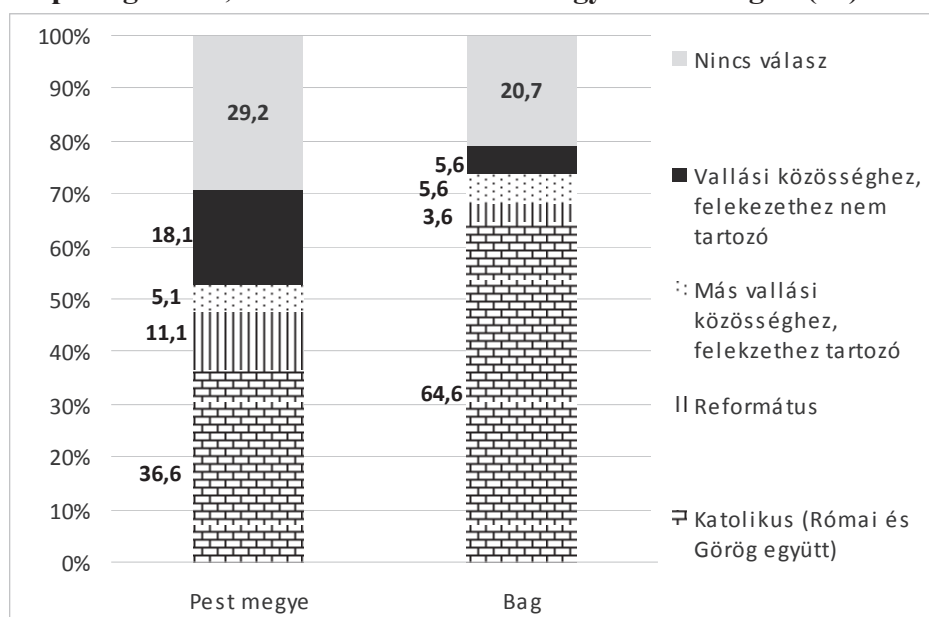
1.táblázat: A népesség nemzetiségi és etnikai kisebbség szerint Pest megyében és Bagon, 2011 (%)

	Magyar	Német	Cigány (romani, beás)	Szlovák	Román	Egyéb	Nincs válasz
Pest megye	84,17	2,05	1,65	0,50	0,33	0,91	14,60
Bag	88,43	0,57	5,07	0,21	0,68	0,52	4,32

Forrás: KSH - Népszámlálás, 2011 adatok alapján saját szerkesztés, 2017

Nagy különbség tapasztalható a megyei és a települési eredmények között a népesség vallási és felekezeti vizsgálatában. A település egy mélyebben vallásos közösséget alkot, míg a megye átlaga szerint a népességnek a több mint 47%-a vagy semmilyen vallási felekezethez nem tartozik, vagy nem adott választ. Ez a szám Bag nagyközség tekintetében nem éri a 28%-ot (5. ábra). A felekezeti megoszlást látva megállapítható, hogy szinte dupla annyian vallják magukat katolikusnak Bagon, mint a megyében.

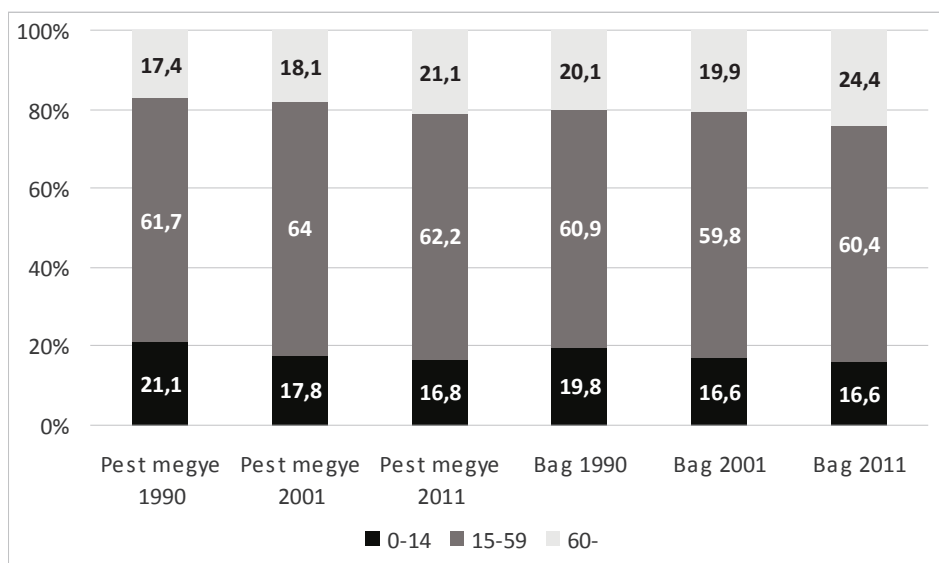
5. ábra: A népesség vallás, felekezet szerint Pest megyében és Bagon (%)

Forrás: KSH - Népszámlálás, 2011 adatok alapján saját szerkesztés, 2017

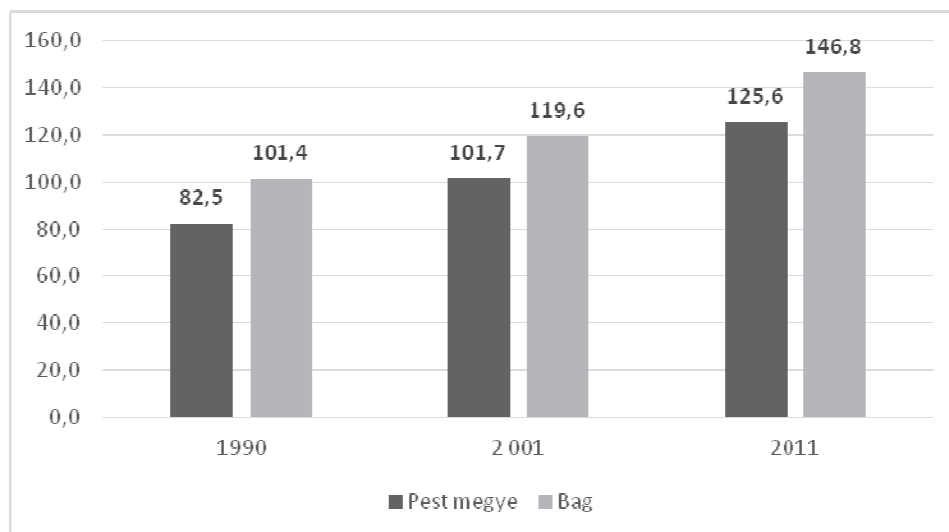
A korszerkezet vizsgálatában korcsoport-megoszlást és öregedési index-elemzést végeztem. Előregedő társadalomra utal, hogy mind a megyében, mind Bagon az idő előre haladtával egyre nagyobb a 60 évnél idősebbek aránya, amivel együtt csökken a fiatalok aránya. Nagyjából a rendszerváltáskor billent át a mérleg a fiatalabb korcsoport felől az idősebb korcsoport felé (Molnár M. 2009) A közép-generáció stagnáló értékeket vesz fel (6. ábra). Az öregedési index alapján megállapítható, hogy a település a megyénél jelentősebben mutatja az előregedés jeleit. A 60 évnél idősebb korosztályt a 0-14 éves korosztályhoz viszonyítva azt tapasztaljuk, hogy Bagon 2011-re megközelítve a 150%-ot, közel másfélszer annyian tartoztak az idős-korosztályba, mint a 0-14 évesek korosztályába (7. ábra).

6. ábra: Főbb korcsoportok megoszlása Pest megyében és Bagon (1990, 2001, 2011) (%)

Forrás: KSH - Népszámlálás, 1990-2011 adatok alapján saját szerkesztés, 2017

7. ábra: Az öregedési index alakulása Pest megyében és Bagon (1990, 2001, 2011) (%)

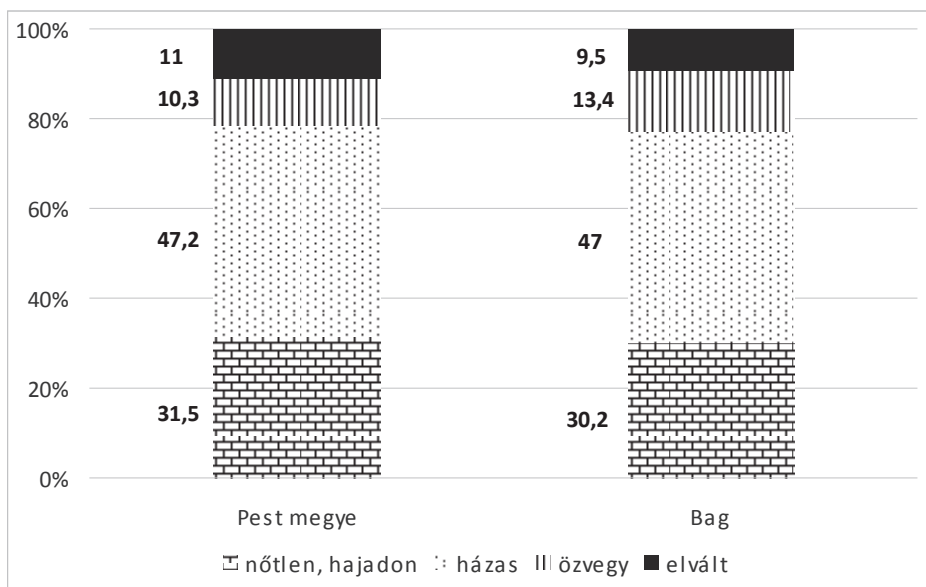

Forrás: KSH - Népszámlálás, 1990-2011 adatok alapján saját szerkesztés, 2017

A családi állapot vizsgálatában megállapítható, hogy a megyei és települési adatok közel azonosak a családi állapot tekintetében (8. ábra). A házasságkötések és válások száma Bagon igen ingadozó értékeket mutat. A házasságkötések száma alapvetően meghaladja a válások számát (9. ábra).

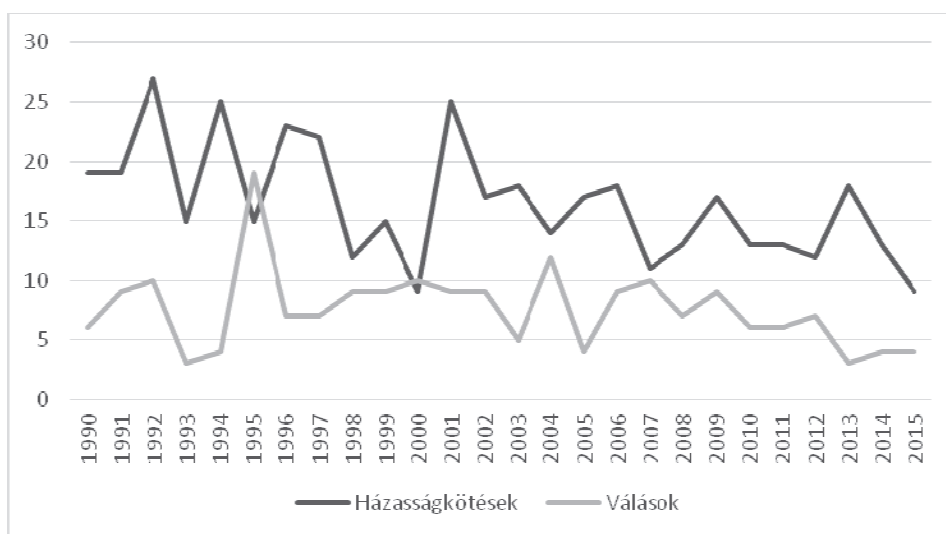
Az iskola végzettség tekintetében van némi eltérés a megyei és a települési eredmények között. Pest megyében magasabb a felsőfokú végzettségűek aránya (15,9%), míg Bagon ugyanez 10%. Bagon ugyanakkor magasabb a 8 osztály elvégzéséig sem eljutó népesség aránya (17,1%), míg Pest megyében ez 12,7%. A bagi társadalom képzetlenségét jelzi az is, hogy maximum általános iskolai végzettsége a népesség 26,8%-ának van (Pest megyében ugyanez 23,5%), maximum középiskolai végzettsége pedig 46,1%-nak (Pest megyében ugyanez 48%). (10. ábra)

8. ábra: A 15 évesnél idősebb népesség családi állapot szerint Pest megyében és Bagon (2011) (%)

Forrás: KSH - Népszámlálás, 2011 adatok alapján saját szerkesztés, 2017

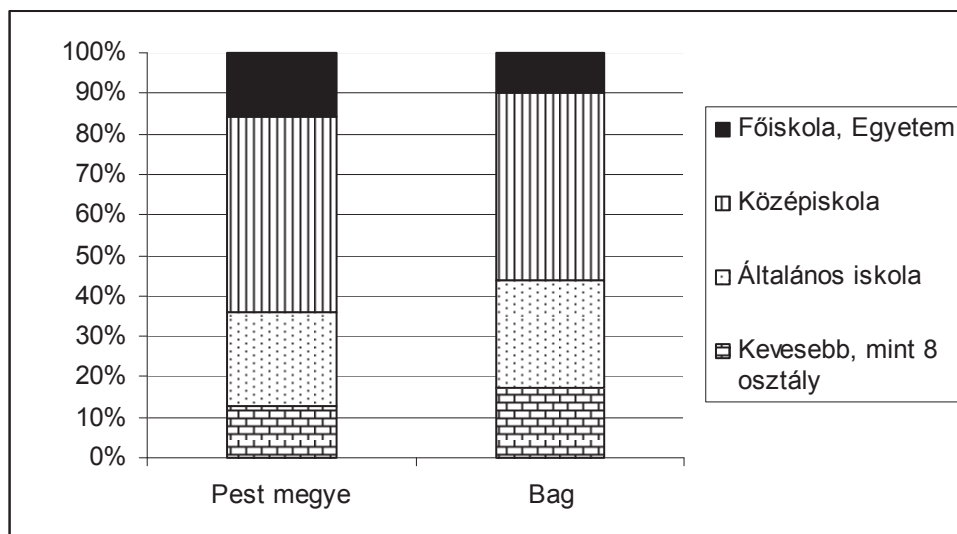
9. ábra: A házasságkötések és válások száma Bagon (1990-2015) (db)

Forrás: KSH-TSTAR adatok alapján saját szerkesztés, 2017

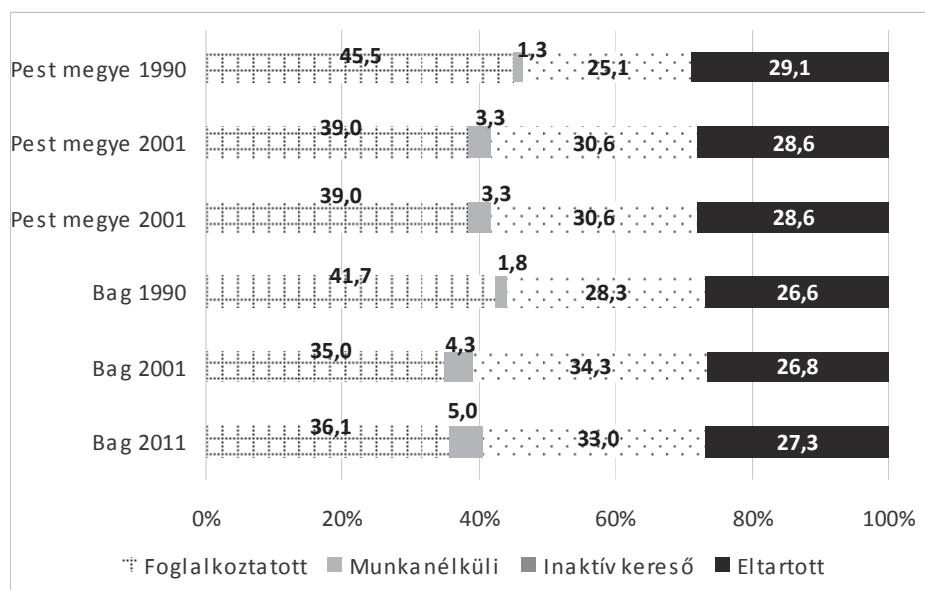
Az iskolai végzettség alacsony szintje összefügg az alacsony gazdasági aktivitással. Az iskolai végzettség és munkanélküliség közt ugyanis szoros az összefüggés. A 11. ábrán látható, hogy a rendszerváltozás után Bagon rohamosan nőtt a munkanélküliek száma, viszont a foglalkoztatottak száma elmarad a megyei adatoktól. Valamelyest kedvezőtlenebb a településkép, mint a megyei, hiszen mind a foglalkoztatottak csökkenő, mind pedig a munkanélküliek növekvő számában megmutatkozik a község problematikus helyzete.

10. ábra: A 7 évesnél idősebb népesség legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint Pest megyében és Bagon (2011) (%)

Forrás: KSH - Népszámlálás, 2011 adatok alapján saját szerkesztés, 2017

11. ábra: A népesség gazdasági aktivitásának változása Pest megyében és Bagon (1990, 2001, 2011) (%)

Forrás: KSH - Népszámlálás, 1990-2011 adatok alapján saját szerkesztés, 2017

Összefoglalás

Bag községet vizsgálva megállapítható, hogy sok más hazai faluhoz hasonlóan statisztikákban is megmutatkozó társadalmi problémákkal küzd. Ez már a 2009-es kutatás során is megmutatkozott (Vörös G.- Molnár M. 2009). Probléma az aluliskolázottságból adódó alacsony gazdasági aktivitás, és probléma, hogy a falu többségi társadalmában és a helyi cigányközösségben teljesen más népesedési folyamatok zajlanak. Ez leginkább abból adódik, hogy a többségi társadalom és a cigányközösség más népesedési szakaszban van. Míg a

többségi társadalom előregedő korstruktúrájú, addig a helyi cigányság fiatalos korstruktúrájú. Míg a többségi társadalmat alapvetően nem sújtja a munkanélküliségi probléma, addig a rendkívül alacsonyan iskolázott cigányközösség gazdasági aktivitása szerény (Kovács, K 2017, Jamrik L.2017.). Fontos tanulság, hogy bár a tudásbázis hiánya, és az ebből származó gazdasági problémák alapvetően az ország északi, északkeleti, valamint dél-dunántúli részén jelennek meg tömbösen (Bacsi Zs.- Forman B.- Káposzta J.- Nagyné Molnár M.- Péter B. 2011), ugyanakkor kisebb foltokban még a legfejlettebbnek mutatkozó Közép-magyarországi régió Pest megyei részén is előfordulnak. Az a tény, hogy a régió nagy szélsőségeket mutat is oka annak, hogy döntés született Közép-Magyarország újragondolásáról.

Irodalomjegyzék

Bacsi Zs.- Forman B.- Káposzta J.- Nagyné Molnár M.- Péter B. (2011): Regionális gazdaságtan Szaktudás Kiadó Ház Zrt.

Molnár M (2009): Népesedési és foglalkozásszerkezeti változások Bagon Acta Regionis Rurum 3 12-18 pp.

Vörös G.- Molnár M (2009): Bag problématerképe Acta Regionis Rurum 2009 18-23pp.

Egyéb források

Bag nagyközség önkormányzata. (2017). Forrás: <http://www.bagfalu.hu/>

Központi Statisztikai Hivatal. (1870-2011). *Népszámlálási adatok.* Forrás: www.nepszamlalas.hu

Központi Statisztikai Hivatal. (1990-2015). *TSTAR adatok.* Forrás: www.teir.hu

Interjúalanyok

Jamrik, L. (2017). Bag nagyközség polgármestere.

Kovács, K. (2017). Jogász, kriminológus; BAGázs - Telepi szakmai vezető.

4.kép: Templomba tartó bagiak